

RĪGĀ

2020. gada 16. oktobrī
Nr. 1-23/187_e

Finanšu ministrijai
Paziņošanai e-adresē

Ekonomikas ministrijai
Paziņošanai e-adresē

Attīstības finanšu institūcijai "Altum"
Paziņošanai e-adresē

Par Tirgus nepilnību sākotnējo (ex-ante) novērtējumu
Eiropas Savienības fondu 2021.-2027.gada plānošanas
perioda atbalstam finanšu instrumentu veidā

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk - Asociācija) ir iepazinusies ar izstrādāto Tirgus nepilnību sākotnējo (ex-ante) novērtējumu Eiropas Savienības fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda atbalstam finanšu instrumentu veidā (turpmāk - Novērtējums) projektu un sniedz savu viedokli par tā saturu.

1. Tirgus nepilnības

- 1.1. Kopumā Novērtējums aptver Latvijai būtiskās tautsaimniecības nozares un akcentē vairākus segmentus, kuriem finanšu nozares skatījumā ir ierobežota pieejamība finansējumam, piemēram:
  - 1.1.1. Jaundibināti uzņēmumi - attīstības finanšu institūcijas "Altum" (turpmāk - Altum) programmā ir būtiski novirzīt finansējumu inovatīvām, augstas pievienotās vērtības, uz eksportu orientētām biznesa idejām;
  - 1.1.2. Mikro uzņēmēji un mazi uzņēmumi nozarēs ar paaugstinātu biznesa risku;
  - 1.1.3. Projekti ar paaugstinātu risku vai garu atmaksāšanās laiku (piemēram, renovācijas projekti, atjaunojamās enerģijas projekti - saules paneļu uzstādīšana utt.);
  - 1.1.4. Jaunu un nepārbaudītu tehnoloģiju ieviešana ražošanā;
  - 1.1.5. Apgrozāmā kapitāla finansējums, apgūstot jaunus tirgu ar paaugstinātu debitoru risku;
  - 1.1.6. Atbalsts informācijas tehnoloģiju jomā - būtiski nodrošināt atbalstu ilgtermiņa projektiem (naudas plūsmas finansēšana, garantijas) gan vietējā tirgū, gan eksporta tirgos;
  - 1.1.7. Atbalsts ilgtspējīgiem risinājumiem un izpratnes veicināšanai:
    - a) izstrādāt atbalsta risinājumus, kas dod iespēju uzņēmumiem saņemt finansējumu ilgtspējīgas uzņēmējdarbības izpratnes palielināšanai - mācību,

izpētes, metodoloģijas izstrādes izmaksu finansēšana, IT risinājumu ieviešana ilgtspējas veicināšanai;

- b) nodrošināt atbalstu ilgtspējīgu risinājumu ieviešanai, t.sk. paredzēt atbalstu elektro auto uzlādes infrastruktūras attīstībai (lai veicinātu elektro auto parka pieaugumu Latvijā), projektiem ar ilgu atmaksāšanās laiku (piemēram, saules paneļu iegāde un uzstādīšana) utt.

1.1.8. Atsevišķi virzieni var tikt uzskatīti kā valsts sociāla funkcija, kam attiecīgi var meklēt atbilstošāko risinājumu - Valsts kases vai Altum līdzdalību sociālās funkcijas īstenošanā. Piemēram, jautājums par jauna dzīvojamā fonda attīstību reģionos - īres namu būvniecība vai sociālā mājokļa pieejamības projekti.

1.1.9. Sociālā uzņēmējdarbība.

- 1.2. Jāņem vērā, ka finanšu sektors turpina ieviest ES Ilgtspējīgas finansēšanas ietvaru (EU Sustainable finance framework), un virkne kritēriju, kas var papildināt turpmāku nozaru finansēšanas kritēriju klāstu, vēl tiek izstrādāta. Iespējams daļa no tirgus nepilnībām vēl var parādīties, uzsākot plašāku dialogu ar uzņēmējiem. Tirgus nepilnību novērtējumu nepieciešams papildināt ar informāciju par EK vadlīnijām, kas sniedz norādes uz prasībām par klimata pārmaiņu mērķa sasniegšanu nozarē, kas būs jāievieš noteiktā periodā. Šī informācija ļaus precīzāk veidot nepieciešamās atbalsta programmas nozarēs, noteikt pieņēmumus ieguldījumu apjomam, kas uzņēmumiem būtu jāinvestē, izpildot klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanu.
- 1.3. **Novērtējums šobrīd ir vispārīgi aprakstošs** (iekļaujot uzņēmēju vēlmes, pieņēmumus, ministriju viedokļus), **bez padziļinātas analīzes uzņēmumu segmentu, produktu līmenī**. Līdz ar to Novērtējumā pietrūkst argumentācijas izvirzītajām tirgus nepilnībām. Kā nepieciešamais finansējums norādīta informācija par Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027.gadam identificētiem mērķiem, prioritātēm un pieejamo finansējumu, kā arī ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā paredzētie nozaru ministriju priekšlikumi atbalsta programmām.
- 1.4. Novērtējumā nav analizēta iespējamā uzņēmumu refinansēšana gadījumos, kad pēc Altum atbalsta saņemšanas un konkrētas attīstības stadijas sasniegšanas, uzņēmums ir kļuvis finansiāli pietiekami spēcīgs, lai būtu komercbankas klients.
- 1.5. Novērtējumā ir veikts Altum ieviesto programmu lietderības izvērtējums, vienlaikus nav analīzes, vai vispār šobrīd pastāv tirgus nepilnības finansējuma pieejamībā uzņēmējiem, kas šobrīd tiek risināts ar Altum atbalstu tiešo aizdevumu veidā (aizdevumi apgrozāmiem līdzekļiem, investīcijām MVU, t.sk. lauksaimniecības nozarē). Izvirzot apgalvojumu, ka konkrētas programmas ir jāturpina, jāspēj pamatot tirgus nepilnības, kas tiek risinātas.

2. Sadarbības modelis starp ALTUM un bankām, dialogs par turpmākām atbalsta programmām ar nozaru ministrijām

- 2.1. Izvērtējot atbalsta programmas nozaru griezumā, vēlamies akcentēt, ka Altum **piedāvātajiem finanšu instrumentiem būtu jābūt papildinošiem nozarēs, kas tiek aktīvi finansētas bankās** (piemēram, lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība u.c.), ar papildinošu finanšu instrumentus saprotot atbalstu šādos segmentos - jaundibinātu un mikro uzņēmumu finansēšanu, nepārbaudītu tehnoloģiju līdzfinansēšanu, tādu projektu finansēšanu, kas nedod tiešu un tūlītēju ietekmi uz apgrozījumu vai rentabilitāti - mācību izmaksas, izpētes un attīstības (R&D) izmaksas, inovatīvu produktu izstrāde, testa ražošana, tirgus izpētes projekti.
- 2.2. Banku sadarbības mērķis ar Altum ir veicināt finansējuma pieejamību tirgū, kur banka ir "one-stop-shop" vieta klienta finansēšanas procesā, sadarbības modelī ar

Altum iekļaujot caurspīdīgus nosacījumus klientu apkalpošanai, izslēdzot konkurenci, proti, ar tiešo finansēšanu Altum fokusējoties tikai tirgus nepilnību segmentos. Vienlaikus joprojām ir aktuāls jautājums, kā pārfinansēt klientu uz banku brīdī, kad tam vairs nav nepieciešams valsts atbalsta programmas ietvaros pieejamais tiešais aizdevums.

- 2.3. Iepazīstoties ar Novērtējumu, secinām, ka ir iztrūkusi komunikācija ar nozaru ministrijām par ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā plānotajām prioritātēm, programmu ieviešanas modeļiem (īpaši uzņēmējdarbībā), jo Novērtējumā lielākoties minēts tikai viens partneris uzņēmējdarbības nozarēs – Altum. Aicinām nozares ministrijas uzsākt pārrunas ar bankām par to iesaisti ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda atbalsta programmu finansēšanā.
- 2.4. Novērtējumā paredzētais finanšu instrumentu veids - kombinētie instrumenti, nosakot kā ieviesēju pārsvarā Altum – ietekmēs banku sadarbības modeli ar Altum, ņemot vērā ES fondu finansējuma plašo apjomu turpmāko septiņu gadu periodā, klientu uztveri un privātā sektora uzņēmumu segmenta finansēšanas lomas mazināšanos.
- 2.5. Novērtējumā iztrūkst **argumentācijas, kādēļ** virknē programmu **kombinētais instruments tiek uzskatīts par veiksmīgāko risinājumu konkrētās tirgus nepilnības mazināšanai un paplašinātajai Altum intervencei**, kā arī iztrūkst pamatojums programmu ar kombinēto instrumentu (grants ar aizdevumu) izstrādes vajadzībai. Piemēram, atbalsts investīcijām produktivitātes kāpināšanai (investīcijas un apgrozāmie līdzekļi) paredzēti 15 mEUR (NAP un ES fondu finansējums) un 60 mEUR (ALTUM finansējums), aprītes ekonomikas uzņēmumiem (20 mEUR), ostām (20 mEUR). Ir sniegta informācija par atbalstu šādām uzņēmumu grupām, detalizētāk nepaskaidrojot, kāda veida atbalsta instrumenti tiks piedāvāti - ūdensapgādes, atkritumu apsaimniekošanas u.c.uzņēmumiem. Iepriekšminētos uzņēmumus līdz šim ir finansējis privātais sektors. Kombinētā instrumenta izmantošana sadārdzinās programmas ieviešanu, kā arī produkta struktūra būs sarežģīta. Uzņēmējiem nepieciešami pēc iespējas vienkāršāki instrumenti, un kombinētais finanšu instruments tāds, vadoties pēc pieredzes daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes veicināšanas programmā, nav. Papildus vēlamies akcentēt, ka **administratīvi teritoriālā reforma var pozitīvi ietekmēt bankas finansējuma pieejamību pašvaldību uzņēmumiem** (jau šobrīd notiek to konsolidācijas procesi pašvaldībās). Ostu reformas veiksmīga pabeigšana ir būtisks priekšnosacījums finansējuma pieejamībai šajā segmentā, un paredzētās pārmaiņas atkritumu apsaimniekošanā, cerams, minimizēs riskus saistībā ar finansējuma pieejamību šai nozarei.

3. Novērtējumā trūkstošā informācija, nepieciešamie papildinājumi

- 3.1. Novērtējumā akcentēts viedoklis, ka bankas nefinansē uzņēmumus un kreditēšanas apjomi samazinās, analīzei izmantojot Latvijas Bankas datus par periodu no 2011.-2019.gadam, norādot arī atteikumu iemeslus, tomēr nav akcentēts būtiskākais problēmjautājums, ko pēdējos gados bankas arvien vairāk ir uzsvērušas, t.sk. Kreditēšanas indeksa pasākumos, plašsaziņas līdzekļos, konferencēs un citur, proti, ka **uzņēmumu, kas teorētiski atbilst banku finansēšanas kritērijiem Latvijā, skaits nepārsniedz 20 000 - 25 000**. Attiecīgi Novērtējumā norādītais uzņēmumu skaits ar finansēšanas potenciālu - 175 000 uzņēmumu - neatbilst faktiskajai situācijai (ap 100 000 uzņēmumu nav aktīvas ekonomiskās darbības, nav iesniegti gada pārskati vairāku gadu garumā Lursoft, ļoti lielai daļai ir negatīvs pašu kapitāls un var novērot citus finanšu rādītājus, kas ierobežo to finansēšanu. Tāpat **kā izaicinājumi nav minēti - ēnu ekonomikas īpatsvars**, kas būtiski samazina finansējamo uzņēmumu potenciālu; nelielais uzņēmumu skaits, kas darbojas kapitāla tirgos. Aicinām izvērtēt, cik nozīmīgi ir

salīdzinājumam izmantot 2011.-2019.gadu periodu, ņemot vērā, ka 2011.-2012.gadā vēl arvien bija atgūšanās periods no ekonomiskās lejupslīdes, kā arī Altum ieviestās programmas ir salīdzinātas par periodu no 2014.gada līdz 2020.gadam.

- 3.2. Runājot par nepietiekamu nodrošinājumu (nav pieejams īpašnieka galvojums) kā atteikuma iemeslu, **būtu jāmin, ka ar Eiropas Investīciju fonda (turpmāk - EIF) un Altum garantijām ir iespēja samazināt nodrošinājuma prasības** un veicināt pieejamību finansējumam. Maz informācijas un analīzes par to, kā uzņēmumi veicina un attīsta inovācijas, rada augstas pievienotās vērtības produktus un kādēļ tik maz tiek izmantots pieejamais ES instruments Innovfin. **Nepieciešams detalizētāk (segmentu un arī finansēšanas produktu griezumā) analizēt uzņēmēju sniegtās atbildes** anketās par finansējuma pieejamību, t.sk. par atteikuma iemesliem (piemēram, kāda veida finansējums bija nepieciešams - īstermiņa vai ilgtermiņa, cik liels uzņēmums, utt.).
- 3.3. Mazais un vidējais uzņēmēju segments ir augošākais finansēšanā, īpaši pēdējos gados ir meklēti veidi, kā palielināt finansējuma pieejamību šim uzņēmumu lokam (EaSI garantija aizdevumiem līdz 25 000 eur). Var apgalvot, ka tirgus nepilnība ir segmentā līdz 50 000 EUR.
- 3.4. Banku **sniegtā informācija intervijās nav izmantota** un netiek atspoguļota Novērtējumā, tādejādi iztrūkst būtiska informācija par banku sniegto finansējumu periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam. Eiropas Komisija ar Eiropas Investīciju bankas (turpmāk - EIB) starpniecību periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam, mobilizējot resursus Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanai, izveidoja instrumentu klāstu finansējuma pieejamībai. Šis iniciatīvas kontekstā, piemēram, Swedbank Baltijas mērogā noslēdza līgumu ar EIB par COSME garantiju maziem un vidējiem uzņēmumiem, EaSI garantiju mikro uzņēmumiem izmantošanu. Arī citas bankas kļuva par t.s. finanšu starpniekiem un noslēdza līgumus ar EIB, **tādējādi nodrošinot lielāku finansējuma pieejamību plašākai uzņēmumu grupai, tomēr Novērtējumā minēts tikai Altum** kā institūcija, kas noslēgusi līgumu ar EIB par COSME un EaSI instrumentu ieviešanu. Ja ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda finansējums lielākoties bija pieejams tikai, sākot no 2017.gada, bankas sāka piedāvāt uzņēmumiem COSME instrumentu jau 2016.gadā, kas palīdzēja palielināt finansējuma pieejamību tieši mazo uzņēmumu segmentam. Šo instrumentu ietvaros piemēram, Swedbank, ir izsniegusi finansējumu 96 mEUR apmērā līdz š.g. 30. jūnijam.
- 3.5. Māju ilgtermiņa veicināšanā jau vairākus ES fondu plānošanas periodus tiek izmantots ES fondu finansējums, bet netiek veidoti instrumenti ar nacionālo līdzfinansējumu, kas var darboties pēc ES fondu pieejamības noslēguma. Pēc apraksta Novērtējumā par citu valstu pieredzi noprotam, ka citur šādi instrumenti ir izveidoti. Nav skaidrs, ar kādiem līdzekļiem nodrošinās ilgtermiņa ēku atjaunošanā minētos mērķus, jo noteiktās mērķa skaita ēkas ir tikai neliela daļa no tām, kuras būtu nepieciešams atjaunot.
- 3.6. Novērtējumā nav informācijas par plašāku ESKO principu veicināšanu daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes pasākumu veicināšanas segmentā. Attiecīgi arī netiek strādāts pie instrumenta pieejamības veicināšanas un vienkāršošanas, dažādošanas atbilstoši pieprasījumam.
- 3.7. Tāpat Novērtējumā nav detalizētāk analizēts publiskās privātās partnerības projektu ieviešanas mehānisms un vai šeit ir novērojamas tirgus nepilnības.
- 3.8. Par sociālo uzņēmējdarbību - aicinām papildināt Novērtējumu ar informāciju, ka bankas sniedz finansējumu līdz 20 000 EUR maziem aizdevumiem, lizingiem. Tas ir arī atspoguļots citā Novērtējuma sadaļā, kur ir apkopota informācija no banku mājas lapām un norādīts, ka bankas sniedz arī neliela apmēra finansējumus.

- 3.9. Novērtējumā minēts priekšlikums par vienkāršotu procesu, kur Lauku atbalsta dienests varētu nodrošināt un koordinēt informāciju no savām datu bāzēm. Informējam, ka šāda sadarbība datu apmaiņā būtu jānodrošina arī ar bankām, ņemot vērā, ka tās nodrošina lielāko finansējumu nozarei.

4. Komentāri par atsevišķām nozarēm, tehniska rakstura komentāri:

- 4.1. Lauksaimniecība – aicinām veikt šādus precizējumus:
- 4.1.1. Kredītu garantijas lauksaimniekiem – piedāvātā summa līdz 1 mEUR un garantija līdz 10 gadiem - aicinām palielināt pieejamā finansējuma apmēru, jo lauksaimnieks saņem ES fondu finansējumu novēloti, kā rezultātā nepieciešamo līdzekļu apjoms, lai nodrošinātu vajadzīgo naudas plūsmu darbības nodrošināšanai, pārsniedz 1 mEUR.
- 4.1.2. Zemes iegādei bankas aizdevumus sniedz līdz 20 gadiem (nevis līdz 15 gadiem). Uzskatām, ka šajā segmentā tirgus nepilnība nepastāv, Novērtējumā iztrūkst argumentācijas, kas tādu pamato. Atšķirīgais aizdevuma termiņš nav tirgus nepilnība.
- 4.1.3. Par tehnikas finansējuma nepieciešamību līdz 10 gadiem – 80% tehnikas jau septiņu gadu laikā ir nolietota un tām nav otrreizējā tirgus (44.lpp). Līdz ar to neatbalstām šādu produktu, jo to nevar vispārīgi attiecināt uz visu tehniku:
- 4.1.4. Ja tehnika, iekārtas ir lietotas un nepastāv otrreizējais tirgus, tad lauksaimniecībā izmantojamā zeme (turpmāk - LIZ) ir nodrošinājums aizdevumu pieejamībai - runa nav par dubultu nodrošinājumu, kā tas minēts 22.lpp.
- 4.1.5. Zemes kredīti 70-100% vērtībā (kas minēta kā vajadzība) strauji stimulēs LIZ cenu celšanos un finansējuma pieejamība lauksaimniekiem samazināsies. Lūdzam attiecīgi papildināt Novērtējumu.
- 4.1.6. Apgrozāmos līdzekļus nefinansē uz 10 gadiem, šim priekšlikumam arī iztrūkst pamatojuma.
- 4.1.7. Attiecībā uz iespēju ņemt ķilā lopus un/vai mežu – lūdzam papildināt Novērtējumu, ka mežs jau tiek ņemts ķilā.
- 4.1.8. Attiecībā uz ierosinājumu nodrošināt iespēju galvot ar subsīdijām, platību maksājumiem (22.lpp.) – šāds produkts (līdz 25 000 EUR) ir pieejams tirgū, lūdzam attiecīgi papildināt Novērtējumu.
- 4.1.9. Par maksātspējas un dzīves līmeņa pieaugumu nozarē strādājošajiem (13.lpp.) – jāmin, ka tādējādi tiks stimulēta likumiska nodarbinātība, pieaugs sociālā nodokļa iemaksas, ko var izmantot kā kritēriju, izvērtējot atbalstu uzņēmumiem.
- 4.1.10. Minēts, ka reģionos ir augstākas likmes – uzsveram, ka % likmju noteikšanā būtiskākais ir uzņēmuma finanšu situācija un nodrošinājums.
- 4.1.11. Lūdzam papildināt Novērtējumu ar informāciju, ka atteikumi mazajām, mikro saimniecībām lielākoties ir finanšu datu nepietiekamības dēļ.
- 4.2. Atjaunojamie energoresursi (AER), energoefektivitāte, ilgtspēja:
- 4.2.1. Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošanas (DME) programma – nav norādīta informācija par banku sniegto aizdevumu apjomu, lai arī dati tika iesniegti pēc individuālām intervijām. Bankas finansē lielāko daļu DME programmas ietvaros iesniegto projektu, t.sk. ne tikai attiecināmās, bet arī neattiecināmās izmaksas, kā arī nodrošina komerc kredītus māju atjaunošanai ārpus ES fondu līdzfinansētās programmas (jumtu maiņa, liftu maiņa, stāvvažu maiņa, u.c.).
- 4.2.2. Šī perioda DME programma parāda, ka kombinētais instruments nav labākais ieviešanas modelis māju atjaunošanai un tā priekšrocības, trūkumi, riski arī būtu jāmin Novērtējumā, tāpat kā segmenti, kuros ir vērojama tirgus nepilnība un Altum varētu sniegt finansējumu bez banku līdzfinansējuma (mājas ar mazu dzīvokļu skaitu, attālo reģionos, kur investīcijas ir lielākas par dzīvokļu tirgus vērtību utt.). Uzskatām, ka ir jāmeklē papildu risinājumi attiecībā uz mērķa par

CO2 izmešu samazinājumu sasniegšanai mājokļu jomā, piemēram, jānodrošina instrumentu dažādība atbilstoši pieprasījumam. Programma šobrīd ir pārāk sarežģīta, aptverot dažāda veida riskus, kuru dēļ virkne klientu izvēlas komerckredītus, nevis izmantot DME programmas ietvaros pieejamo atbalstu. Pieprasījuma pusē ir virkne problēmjautājumu, kas jārisina sistēmiski, lai nodrošinātu stabilu pieprasījuma plūsmu dažāda mēroga projektiem. Gadiem nav atrisināts jautājums par tipveida projektu atjaunošanas piedāvājumu sērijveida mājām, nepieciešams atbalsts projektu izstrādē, tehniskās dokumentācijas sagatavošanā, projektu vadībā u.c. Šie aspekti nav aptverti Novērtējumā.

- 4.2.3. Jāņem vērā un Novērtējums jāpapildina ar atsauci uz Augstākās tiesas Senāta 2019.gada 12.decembra spriedumu par kopībām, kura rezultātā tiks veiktas normatīvo aktu izmaiņas un kas var ietekmēt turpmāku projektu ieviešanu (Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta spriedums lieta nr. C31346614, SKC-109/2019);
- 4.2.4. Novērtējums jāpapildina ar informāciju par garantiju nepieciešamību – finansējums tiek sniegts ar atmaksas termiņu līdz 20 gadiem, līdz ar to, ņemot vērā dzīvokļu īpašnieku maksātspēju, aizdevuma garo atmaksas termiņu, investīciju izmaksas pret dzīvokļu īpašumu vērtību u.c. apsvērumus, ir nepieciešama garantija. Attiecīgi **nav korekts apgalvojums, ka tirgus nepilnība tiek segta ar garantiju; garantija nepieciešama tirgus darbības un darījumu finansēšanas principu nevis nepilnību dēļ.**
- 4.2.5. Novērtējumā minēts, ka kombinētais instruments nepieciešams, lai Altum varētu finansēt neattiecināmās izmaksas, nenorādot, kas šajā gadījumā ir tirgus nepilnība, jo bankas finansē projektu neattiecināmās izmaksas.
- 4.2.6. Novērtējums ir jāpapildina ar atbalsta funkcijas nepieciešamību, lai veicinātu un nodrošinātu stabilu pieprasījuma (investīciju) plūsmu, t.sk. informācijas sniegšana, izpratnes veicināšana, tehniskās dokumentācijas izstrāde, iepirkumu veikšana, projektu vadība.
- 4.2.7. Par kombinētajiem instrumentiem – citas valstis, piemēram, Somija, kas aprakstīta Novērtējumā, ir vairāk vērstas uz finanšu instrumentu ieviešanu ar mērķi sasniegt AER un energoefektivitātes mērķus un paplašināt tirgus spēlētāju (banku) finansējuma pieejamību. Arī Igaunijā un Lietuvā pieredze ir līdzīga – tirgus dalībnieki nodrošina projektu priekšfinansēšanu, savukārt grantu ir iespējams izmaksāt vai nu darbu veicējiem vai atmaksāt bankai. Līdzīga pieeja būtu nepieciešama arī Latvijā.
- 4.2.8. Novērtējumā ir minēts, ka DME programmas ieviešanai paredzēti ap 155 mEUR, ko plānots izsniegt ar Altum līdzdalību (bankas nav minētas kā līdzfinansētāji), kā atbalsta saņēmējus norādot siltumapgādes un enerģijas ražošanas uzņēmumus, kuri šobrīd var saņemt finansējumu bankās un kurus nevar klasificēt “tirgus nepilnību” segmentā.
- 4.2.9. Novērtējumā citviet kā mērķa saņēmēju grupa norādīta – AER energokopienas un energokopienas. Lūgums precizēt, kas tie ir par subjektiem, kāds būs to juridiskais statuss?
- 4.2.10. Privātmāju energoefektivitāte - nav skaidrs autoru arguments, ka šāds finanšu instruments nav nepieciešams, “jo privātmāju energoefektivitātes projekti saistīti ar vides mērķu sasniegšanu un varētu nedot nepieciešamo projektu īstenošanas finansiālo atdevi mājsaimniecībām.” Saskaņā ar Altum secinājumiem arī privātmājām ir nepieciešami granti, vienlaikus optimizējot privātā sektora finansējuma piesaisti šo klientu finansēšanai. Tāpat privātmāju sektors ir identificēts kā sektors, kam nepieciešama ievērojama tehniskā palīdzība projektu sagatavošanai un īstenošanai. Šobrīd ir izstrādāta portfeļa garantiju programma privātmāju energoefektivitātes projektiem, jo bankas ir norādījušas uz nepieciešamību papildu nodrošinājuma instrumentiem privātmājām.

4.3. Tehniska rakstura komentāri:

- 4.3.1. Nepieciešams precizēt finanšu produktu aprakstus, no kuriem nav skaidrs piedāvātais finanšu instruments (piemēram, tiešais, netiešais aizdevums). Piemēram, sadaļā "Ieteiktais finanšu produkts" - daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes projektu gadījumā nav norādīts, vai aizdevums ir ieteikts kā Altum tiešais aizdevums. Šis komentārs attiecināms arī uz pārējiem ieteiktajiem finanšu produktiem citos sektoros. Lūdzam skaidri aprakstīt piedāvāto finanšu produktu.
- 4.3.2. Novērtējuma infrastruktūras sadaļā nav pieejama informācija par banku sniegto finansējumu (Modulis F, Infrastruktūra, 2.sadaļa, 18.lpp., Finansējuma pieejamība). Lūdzam atbilstoši papildināt, jo dati iepriekš ir norādīti par banku piešķirto finansējumu.
- 4.3.3. Nav korekti norādīts produkts "Aizdevums (portfeļgarantija)", jo aizdevums un portfeļgarantija ir divi dažādi finanšu instrumenti.
- 4.3.4. Aicinām datus atspoguļot salīdzinošā formā; piemēram, informācija (5.lpp.) par Altum programmām un vidējiem aizdevumu apmēriem nedod izpratni par mērogu - cik lielas saimniecības, uzņēmumi tiek finansēti un kāds ir aizdevumu apmērs katrā no šīm mērķa grupām, kas ir finansēti.

Nemot vērā, ka šis ir sākotnējais Novērtējums, kas neietver detalizētu skaidrojumu, nav zināms, uz kādiem nosacījumiem paredzētais finansējums tiks piedāvāts uzņēmējiem - nav zināmi programmu nosacījumi, saņemšanas kritēriji un saņēmēju loks. Attiecīgi ir būtiski, izstrādājot atbalsta pieejamības noteikumus katrā segmentā, **ievērot to, ka programmas mērķim ir jābūt vērstam uz tīrpus nepilnības samazināšanu**. Lai nodrošinātu iepriekš minēto principu, aicinām nozares ministrijas un Altum programmu izstrādes gaitā **laicīgi** konsultēties ar bankām par plānoto atbalsta programmu saturu un atbalsta saņemšanas kritērijiem pirms to apstiprināšanas Ministru kabinetā.

Pateicamies par līdzšinējo konstruktīvo komunikāciju un ceram uz rezultatīvu sadarbību arī turpmāk.

Ar cieņu

valdes loceklis

Jānis Brazovskis

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Ieva Alhasova, ieva.alhasova@financelatvia.eu